

NÁZEV AKCE	Stanovisko ke sdělení EK KOM(2017)250 a doporučení EK C(2017)2600 o vytvoření Evropského pilíře sociálních práv (EPSP) ze dne 26. 4. 2017
KONTAKTNÍ OSOBA	Ing. Vladimíra Drbalová
TELEFON	225 279 601
E-MAIL	vdrbalova@spcr.cz

Politický kontext:

Dne 8. března 2016 zveřejnila Evropská komise (EK) sdělení KOM (2016) 127, kterým zahájila veřejnou konzultaci o evropském pilíři sociálních práv (EPSP). Příloha sdělení obsahovala prvotní nástin možné budoucí podoby evropského pilíře sociálních práv. Klíčové principy dokumentu byly rozčleněny do tří kapitol a 20 cílových oblastí: 1) *Pracovní příležitostmi a přístup na trh práce* 2) *spravedlivé pracovní podmínky* 3) *přiměřená a udržitelná sociální ochrana*. Konzultace byla ukončena 2016.

Svaz průmyslu a dopravy ČR (SP ČR) se zúčastnil veřejné konzultace EK i společné konzultace EK a EHSV v Praze dne 30. 9. 2016 a připravil stanovisko v rámci KS Národního konventu k EPSP 24. 2. 2017. Stanovisko SP ČR se opíralo o tyto argumenty: Pilíř zaměřený pouze na sociální práva nepostihuje komplexitu sociální dimenze EU. EU má silnou sociální dimenzi, není třeba vytvářet další legislativu, EK musí dodržovat princip subsidiarity a proporcionality, navržená iniciativa musí být inkusivní pro všechny členské státy EU. Iniciativa by měla probíhat formou referenčních rámců v rámci Evropského semestru.

Obecně k návrhu EK na vytvoření Evropského pilíře sociálních práv

https://ec.europa.eu/commission/publications/commission-communication-european-pillar-social-rights_en

Dne 26. 4. 2017 zveřejnila EK velký balík návrhů souvisejících i s reflexí k sociální dimenzi Evropy navazující na Bílou knihu předsedy EK Junckera o budoucnosti EU. Součástí balíčku je především zastřešující sdělení k EPSP a doporučení pro vytvoření EPSP. Návrh EK obsahuje další legislativní a nelegislativní návrhy. K doprovodným dokumentům patří výsledky veřejné konzultace a hodnocení dopadů.

- **Návrh doporučení EK k EPSP nevezal na vědomí připomínky zaměstnavatelských a podnikatelských kruhů.** Byznys doporučoval uchopit sociální oblast komplexně, stanovit priority a zaměřit se na oblasti s přidanou hodnotou pro konkurenceschopnost, růst a tvorbu pracovních míst. Forma a obsah doporučení jsou prakticky identické s původním návrhem.
- **Evropské komisi se nepodařilo nastartovat stabilní růst a vytvořit dostatek pracovních příležitostí.** Některé členské státy nepostupují dostatečně přesvědčivě ve strukturálních reformách specifická doporučení EK plní jen na 17%. Evropští občané očekávají především práci a prosperitu. **Žádný Pilíř sociálních práv však nevytvoří pracovní místa.**
- Byznys volá po Pilíři podnikatelských práv.
- EK staví EPSP na článku 3 TEU „*podpořit blahobyt občanů a směřovat k udržitelnému rozvoji Evropy založeném a vysoce konkurenceschopné sociálně tržní ekonomice*“. **Tím, že časově nesladila zveřejnění balíku k sociální oblasti a zveřejnění reflexe k HMU znemožnila vyváženou diskusi k ekonomické a sociální oblasti budoucí EU.**
- EK adresuje svá doporučení primárně členským státům eurozóny s cílem zvýšit zaměstnanost a sociální výkonnost. Iniciativu však nechává otevřenou ostatním členům EU. **I nadále však není přesvědčivá v tom, jakým způsobem tuto inkuzi členských států mimo eurozónu zajistí.**

- **EK deklaruje zachování principu subsidiarity.** EPSP však zasahuje i do oblastí, kde nemá sdílenou pravomoc. Pokud jde o **princip proporcionality, EK přiznává, že v krátkodobém a střednědobém horizontu přinese podnikům vyšší náklady,** ale v dlouhodobém horizontu přinese prospěch občanům i podnikům.
- **EK deklaruje klíčovou úlohu sociálního dialogu a autonomní postavení sociálních partnerů** „Sociální dialog sehrává centrální úlohu v posilování sociálních práv a inkuzivního růstu.“ **Současně však společně s doporučením k EPSP přichází s návrhem na směrnici o sladění pracovního a soukromého života pro rodiče a pečující osoby, a ruší původní směrnici 2010/18/EU vycházející z autonomní dohody Evropských sociálních partnerů.** Tím **EK bezprecedentně podkopává autonomii evropských sociálních partnerů** a odrazuje je od dalších společných výstupů. Tento postup je v rozporu jak se Smlouvou o EU, tak s iniciativou EK „Nový start pro sociální dialog“ z března 2016.
- Konkrétní legislativní a nelegislativní opatření doprovázející doporučení k EPSP přinesou **novou administrativní a finanční zátěž pro podniky a zaměstnavatele.**
- Návrhy EK na kompenzaci příjmu po dobu mateřské, rodičovské, otcovské a pečovatelské dovolené povedou k **vyšším sociálním výdajům a dalším tlakům na národní rozpočty**
- Řada členských států s ambiciózními rodinnými politikami se s novými opatřeními vyrovná s většími či menšími zásahy do již existující nebo připravované národní legislativy, nicméně s vyššími náklady
- To **platí i pro Českou republiku** a její novou Koncepti rodinné politiky z roku 2016 a s ní spojená opatření. Například jen zavedení dlouhodobého ošetřovného s dopadem na bilanci státního rozpočtu 1,8 mld. Kč ročně.
- **Aktivity Komise se ubírají jen jedním směrem. Současným trendem by mělo být, aby lidé byli především v zaměstnání a sladování jejich pracovního a soukromého života bylo zajištěno diverzitou a flexibilitou pracovních úvazků a rozvojem dostupných a kvalitních služeb péče o děti a závislé osoby.**

Doprovodné legislativní a nelegislativní návrhy

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1310&langId=en>

- **Návrh směrnice ke sladování pracovního a soukromého života pro rodiče a pečující osoby – KOM (2017) 253.** Po stažení návrhu EK na revizi směrnice o mateřské dovolené 92/85/ESS zaměřené na zlepšení podmínek těhotných žen a žen po porodu v oblasti BOZP, se EK rozhodla pro komplexní přístup a širší právní základ, který by komplexně řešil problematiku rovnosti příležitostí, příčiny v rozdílném v odměňování a v penzích mezi ženami a muži, a umožnil rodičům (zejména matkám s malými dětmi) a dalším osobám pečujícím o závislé osoby lépe si organizovat pracovní a soukromý život. EK současně ruší směrnici KOM (2010) 18/EU o rodičovské dovolené, navazuje na existující EU legislativu v oblasti nediskriminace a rovných příležitostí, a opírá se o článek 153 TFEU, který v zájmu dosažení stanovených cílů umožňuje EK podporovat a doplňovat aktivity členských států. Na základě externí a interní analýzy dospěla EK k názoru, že její nové návrhy zaručí, aby státy dostatečně pokročily v této oblasti. EK tak chce zabránit současným trendům v omezování opatření na sladování pracovního a soukromého života. EK také vychází z veřejné konzultace a konzultace sociálních partnerů. EK přichází ve svém balíčku s kombinací těchto návrhů:
  - **Mateřská dovolená:** Komise dodržela, co slíbila, že nové návrhy bude směřovat k větší ochraně stávajících práv a zejména ochrany před propuštěním a nedotkne se sporných oblastí, které měly za následek stažení návrhu z roku 2008.

- **Otcovská dovolená:** přichází s individuálním nárokem na **10 pracovních dní** s kompenzací nejméně ve výši dávek v nemocnosti.
- **Rodičovská dovolená: Současný postup EK bezprecedentně porušuje autonomii evropských sociálních partnerů.** Návrh EK ruší směrnici KOM (2010) 18/EU o rodičovské dovolené, která vychází z autonomní dohody Evropských sociálních partnerů (2009). V roce 2016 proběhla dvoukolová konzultace Evropských sociálních partnerů, kdy sociální partneři nedospěli k dohodě o společném postupu. K revizi směrnice se mohlo přistoupit z podnětu jednoho ze sociálních partnerů již v roce 2015, což žádná strana sociálního dialogu neučinila. V rámci konzultace odborová strana (ETUC) překvapivě podpořila návrh EK na revizi směrnice i další návrhy v oblasti sladování. Zaměstnavatelé (BusinessEurope, UEAPME a CEEP) nepodpořili další legislativní kroky a požadovali aktivity EK zaměřené na zlepšení přístupu ke kvalitním službám péče o děti a dalším pečovatelským službám. Postup EK je v rozporu se Smlouvou. Návrh Komise zesiluje v dohodě zakotvená práva přináší i některá nová: individuální právo vzít si částečný pracovní úvazek, právo na rodičovskou dovolenou nejméně na 4 měsíce, nepřenosné mezi oběma rodiči (původně nepřenosný nejméně jeden měsíc), kompenzované nejméně na úrovni nemocenských dávek. **EK tak paradoxně s důrazem na rozpočtovou disciplínu, tlačí členské státy k vyšším sociálním výdajům, které si ne všechny budou moci dovolit.**
- **Dovolená pro pečující osoby:** individuální nárok na **5 dní ročně** s kompenzací nejméně na úrovni nemocenské. **To je další výdaj z veřejných rozpočtů.**
- **Flexibilní pracovní úvazky:** nárok rodičů **s dětmi do 12 let** (původně 8 let) žádat flexibilní úpravu pracovní doby, režim a místo výkonu práce pro stanovený časový úsek, aniž by zaměstnavatel měl povinnost akceptovat tuto požadovanou změnu.

Hodnocení dopadu v souladu s principem účelnosti legislativy:

EK deklaruje, že na základě provedeného hodnocení dopadů (IA) uvedená kombinace legislativních i nelegislativních opatření je z hlediska účinnosti a efektivnosti nejlepší variantou.

Princip proporcionality: EK deklaruje soulad s principem proporcionality. **Nicméně přiznává, že zaměstnavatelům přinese zvýšené náklady (nejvíce spojených s poskytováním flexibilních forem práce),** ale současně jejich výše nebude tak veliká, vzhledem k tomu že jednak jde o kombinaci více opatření, jednak proto, že zaměstnavatelé mohou odmítnout individuální nároky, které by jim přinesly nadměrné náklady.

- **Písemná forma pracovní smlouvy:** Po ukončení veřejné konzultace na jaře 2016 otevírá EK svým konzultačním dokumentem C(2016)2611 1. kolo dvoukolové konzultace evropských sociálních partnerů (ESP) podle článku 154 TFEU k návrhu revize směrnice 91/533/ESS o písemné formě pracovní smlouvy. Cíl konzultace je zjistit, zda je zapotřebí rozšířit rozsah směrnice, zejména v souladu s novými formami práce. Další otázkou je, zda zahrnout i OSVOČ. **Aniž by předjímali výsledky veřejných konzultací, zaměstnavatelé se domnívají, že současný rozsah směrnice je dostačující.**
- **Přístup k sociální ochraně:** EK svým konzultačním dokumentem C(2017)2610 zahajuje 1. kolo dvoukolové konzultace evropských sociálních partnerů, která by měla hledat řešení, jak zajistit pracovníků ve všech formách pracovního poměru adekvátní přístup k sociální ochraně. Přístup komisařky Thyssen respektuje kompetence členských států v této oblasti. Cílem návrhu je podnítit členské státy, aby zajistily odpovídající úroveň sociální ochrany. Aniž by předjímali výsledky

konzultace, zaměstnavatelé zdůrazňují, že Komise musí respektovat výlučnou kompetenci členských států a finanční režim a organizaci národních systémů sociální ochrany.

- **Další kroky v oblasti směrnice o pracovní době (WTD):** V souladu s pravidelnou zprávou o implementaci WTD přichází EK s tzv. *Interpretačním sdělením* C(2017)2601 ke směrnici 2003/88/ES, v rámci kterého se chce vyrovnat tzv. mezerami v legislativě a pomoci členským státům aplikovat rozsudky soudního dvora. Zaměstnavatelé nesouhlasí s přístupem, který EK zvolila. EK nemá pravomoc „interpretovat“ rozsudky ESD. Navíc není pravdou, že nedostatky implementace jsou v důsledku mezer v legislativě. Směrnice víceméně fungovala dobře, teprve rozsudky ESD přinesly právní nejistotu. Základní předpokladem ovšem zůstává, že směrnice je z oblasti směrnic BOZP a EK se ji nyní snaží přesunout do směrnice o pracovních podmínkách. Dne 19. 1. 2017 se konalo slyšení se zástupci Evropských sociálních partnerů na horizontální i sektorové úrovni. Zaměstnavatelé se shodli na tom, že přístup EK nepovede k vyřešení praktických problémů související zejména s pracovní pohotovostí, rozvržením doby odpočinku, délkou referenčního období, či opatřeními týkajícími se nároku na dovolenou. Zdá se spíše, že si EK chce vyřešit problém s infringementy.